

Samenwerken in netwerken

*Een handreiking voor succesvolle
omgevingstafels*

1. Inleiding

De **Omgevingswet** is per 2024 in werking getreden en brengt een nieuwe manier van werken met zich mee op het gebied van de fysieke leefomgeving. Eén van de nieuwe instrumenten die daarbij hoort is de **omgevingstafel**. In deze whitepaper onderzoeken we hoe de omgevingstafels in de provincie Noord-Brabant zijn georganiseerd en functioneren. We presenteren feiten en cijfers en we delen inzichten uit interviews met vertegenwoordigers van verschillende omgevingstafels.

We bespreken **wat een omgevingstafel precies is** en hoe dit overleginstrument bedoeld is binnen de Omgevingswet. Daarna gaan we in op de **huidige situatie in Noord-Brabant**: hoeveel gemeenten werken al met een omgevingstafel (alleen of gezamenlijk) en waar gebeurt dat (nog) niet? We tonen een kaart van Noord-Brabant waarin per gemeente is aangegeven hoe het staat met de omgevingstafel, en we presenteren bevindingen over bijvoorbeeld de vergaderfrequentie, betrokken ketenpartners en uitdagingen. Vervolgens delen we **ervaringen en inzichten** uit de interviews. Op basis van deze bevindingen formuleren we een (tussen)conclusie over de huidige stand van zaken en sluiten we af met **aanbevelingen** voor de doorontwikkeling van de omgevingstafel, zodat dit overleginstrument beter tot zijn recht kan komen in de praktijk.

2. Omgevingstafel als overleginstrument onder de Omgevingswet

Een **omgevingstafel** is een overlegplatform waarin een initiatiefnemer samen met alle relevante stakeholders aan tafel zit om een voorgenomen plan of initiatief te bespreken. Het is een vorm van **vooroverleg** in de geest van de Omgevingswet, waarin integrale afstemming centraal staat. De gedachte is dat je in een vroeg stadium met alle belanghebbende partijen rond de tafel mogelijkheden en knelpunten bespreekt, zodat een project goed voorbereid de formele procedure in kan gaan.

Concreet werkt het vaak als volgt: eerst kijkt de gemeente intern naar de **wenselijkheid** van een ingediend initiatief. Past het binnen beleid en regelgeving? Dit gebeurt aan een *intaketafel* of via een principeverzoek. Als het initiatief kansrijk en **wenselijk** wordt geacht, organiseert men een omgevingstafel. Hier staat de **haalbaarheid** van een initiatief centraal. De gemeente nodigt dan alle relevante **ketenpartners** uit: bijvoorbeeld het waterschap, de provincie, Rijkswaterstaat, de omgevingsdienst, de veiligheidsregio, GGD, welstandscommissie en eventueel andere experts.

Ook de **initiatiefnemer** zelf mag vaak aanschuiven aan de omgevingstafel, zodat deze zijn plannen kan toelichten en direct kan meepraten over oplossingen. De omgevingstafel is nadrukkelijk een **informeel overleg** – er worden nog geen formele beslissingen genomen, maar er wordt samen verkend hoe het plan mogelijk gemaakt kan worden binnen de geldende kaders.¹

¹ Brochure *Omgevingstafel*. Geraadpleegd op 31 maart 2025, van <https://www.toolkitomgevingswet.nl/brochureomgevingstafel#:~:text=Omgevingstafel>

3. Omgevingstafels in Noord-Brabant

Om een beter beeld te krijgen van het functioneren en de organisatie van de omgevingstafels in Noord-Brabant, zijn van juni 2024 tot en met maart 2025 diverse betrokkenen geïnterviewd. Deze gesprekken bieden waardevolle inzichten in de praktijk van de omgevingstafels, waaronder hun werkwijze, samenstelling en de uitdagingen en kansen die de betrokkenen daarbij signaleren. In deze paragraaf worden de belangrijkste bevindingen uit deze interviews uiteengezet.

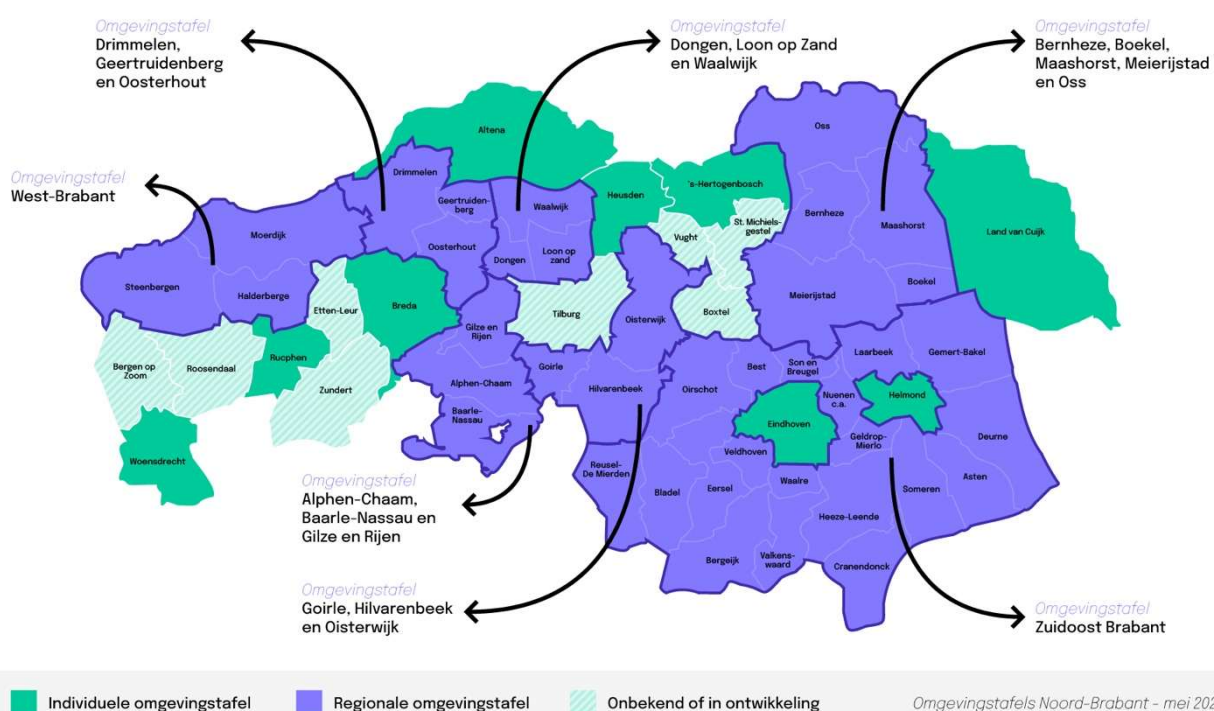
3.1. Aantal gemeenten en vormen van omgevingstafels

De provincie Noord-Brabant telt 56 gemeenten (situatie in 2024, na enkele herindelingen). Uit een inventarisatie blijkt het volgende beeld over de omgevingstafels in Noord-Brabant:

- **Gemeenten met een eigen, individuele omgevingstafel:** circa **9 gemeenten** organiseren zelfstandig een omgevingstafel voor complexe initiatieven. Sommige grotere gemeenten kiezen voor een eigen individuele omgevingstafel, omdat ze verwachten dat het aantal initiatieven per omgevingstafel hoog ligt.
- **Gemeenten met een regionale omgevingstafel:** ongeveer **39 gemeenten** nemen deel aan een **regionale omgevingstafel**. In Noord-Brabant zijn meerdere regio's gevormd waarin buurgemeenten hun krachten bundelen. Vaak gebeurt dit in samenwerking met de omgevingsdienst of de veiligheidsregio. Zo hebben de gemeenten Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout een regionale omgevingstafel opgezet. Zuidoost-Brabant kent de grootste regionale omgevingstafel waarin 19 gemeenten zijn vertegenwoordigd.² Ook in West-Brabant bestaan initiatieven tot regionale samenwerking, zoals de Omgevingstafel West-Brabant waarin de gemeenten Halderberge, Moerdijk en Steenbergen zijn vertegenwoordigd. Redenen om te clusteren zijn onder andere het uitwisselen van leerervaringen, efficiëntie door bijv. procesbegeleiding te delen, maar ook financieel kan het aantrekkelijker zijn om te kiezen voor een regionale omgevingstafel.

² De regionale samenwerking in Zuidoost-Brabant kent in totaal 21 gemeenten. Uiteindelijk zijn 19 van de 21 gemeenten aangesloten bij de Omgevingstafel Zuidoost-Brabant. Deze gemeenten zien in principe de voordelen om voor de uitvoering van de tafel samen te werken. Het betreft de volgende gemeenten: Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Laarbeek, Nuenen, Gerwen en Nederwetten, Oirschot, Reusel-De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre. De gemeenten Eindhoven en Helmond hebben aangegeven de voorkeur te hebben om de Omgevingstafel zelf te organiseren.

> Onbekend of in ontwikkeling: bij 8 gemeenten is de status onbekend of in ontwikkeling. Meestal betreft het kleinere gemeenten. Zij gebruiken vooroverleg in een meer traditionele vorm (zoals informeel overleg per project, of enkel een interne intaketafel). Soms wachten ze bewust de ervaringen elders af, of ze vertrouwen op bestaande procedures. Enkele kleine gemeenten (categorie < 20.000 inwoners) hebben aangegeven vooralsnog geen structurele omgevingstafel te organiseren, omdat het aantal complexe initiatieven gering is of omdat ze eerst het interne proces rondom de intaketafel hebben in te richten. De verwachting is dat het aantal gemeenten in deze categorie in de tweede helft van 2025 verder zal dalen naarmate meer gemeenten beslissen over hun aanpak.

Figuur 1: Gemeenten in Noord-Brabant. Deze kaart toont de indeling van alle gemeenten inclusief de vorm waarin de omgevingstafel wel of niet is georganiseerd.

Op provinciaal niveau is er aandacht voor clustering van gemeenten in regionale omgevingstafels. Vanuit de ketenpartners bezien levert het namelijk voordelen op. Een regionale omgevingstafel zorgt voor uniformiteit in werkwijze binnen de regio, waardoor afstemming en samenwerking tussen partners efficiënter kan verlopen. Zo gaf een ketenpartner aan dat het *"lastig werkbaar is als iedere gemeente een eigen werkwijze hanteert voor de omgevingstafel"*, en dat het voor hen beter is als er enige uniformiteit per regio is. Bovendien maakt het vaste tijdsblok dat wordt gereserveerd voor het cluster van gemeenten het eenvoudiger om capaciteit in te plannen en adviseurs beschikbaar te stellen. Hierdoor kunnen ketenpartners hun inzet beter organiseren. Tegelijk moet het instrument passen bij de schaal en behoefte van de gemeente: één omgevingstafel voor de hele provincie zou niet praktisch zijn. Een **clustering per (sub)regio** waar nuttig en mogelijk biedt een mooie middenweg.

3.2 Informatie over de organisatie van omgevingstafels

Aan de geïnterviewden hebben we de volgende vragen gesteld over de organisatie van de omgevingstafel:

- Wat is de frequentie van de geplande omgevingstafels?
- Hoe vaak heeft de omgevingstafel daadwerkelijk plaatsgevonden?
- Hoeveel initiatieven worden er per omgevingstafel behandeld?
- Is er sprake van een vast voorzitterschap?
- Zit de initiatiefnemer aan tafel?
- Welke ketenpartners zijn betrokken?
- Van welk platform wordt gebruikgemaakt om informatie uit te wisselen?

In totaal hebben we gesproken met betrokkenen van vier individuele en vier regionale omgevingstafels. Gezamenlijk vertegenwoordigen deze acht tafels 34 gemeenten. Binnen de regionale omgevingstafels blijken de werkwijzen per gemeente te kunnen verschillen. Zo nodigt de ene gemeente standaard de initiatiefnemer uit om aan tafel aan te schuiven, terwijl een andere er bewust voor kiest dit niet te doen. De belangrijkste bevindingen uit de gesprekken zetten we op een rijtje.

De planning van de verschillende omgevingstafels varieert van een overleg elke 3 à 4 weken tot eens per 8 à 10 weken (oftewel 5 à 6 keer per jaar). De daadwerkelijke **frequentie** van de omgevingstafels blijkt drastisch lager te liggen. Vaak vindt de geplande omgevingstafel geen doorgang door een gebrek aan ingebrachte initiatieven.

In theorie houdt men er rekening mee dat 2 à 3 initiatieven per geplande omgevingstafel kunnen worden behandeld. In de praktijk komt het vaak neer op slechts één initiatief per omgevingstafel.

Een vast **voorzitterschap** komt in bijna alle gevallen voor. Bij twee van de vier regionale omgevingstafels waarover we meer informatie hebben, is er een vaste voorzitter en secretaris aangesteld, afkomstig van een externe partij. Bij de andere twee regionale omgevingstafels wordt per deelnemende gemeente een vaste voorzitter en/of secretaris benoemd, doorgaans ingevuld door eigen ambtenaren. In een enkel geval kiest een gemeente ervoor het voorzitterschap te laten rouleren.

Twee van de vier regionale omgevingstafels waarover we meer te weten zijn gekomen maken gebruik van een vaste voorzitter en secretaris, waarbij een externe partij in deze rollen voorziet. De andere twee regionale omgevingstafels maken per inliggende gemeente gebruik van een vaste voorzitter en/of secretaris ingevuld door eigen ambtenaren. Een enkele gemeente binnen een regionale omgevingstafel kiest ervoor om het voorzitterschap te rouleren.

De keuze om de **initiatiefnemer** wel of niet aan tafel uit te nodigen verschilt. In meer dan de helft van de gevallen kiest een gemeente of een regionale omgevingstafel ervoor om de initiatiefnemer niet te laten aansluiten bij de omgevingstafel.

Aangedragen redenen hiervoor zijn onder andere dat men het spannend vindt om een initiatiefnemer direct deelgenoot te maken van het gesprek aan tafel of het niet noodzakelijk acht. Ondanks dat deelname van de initiatiefnemer aan de omgevingstafel in lijn is met het doel van dit instrument, namelijk: samenwerking, vroegtijdige afstemming en het bevorderen van een soepel vergunningsproces.³

De **ketenpartners** die worden betrokken zijn vrij consistent: provincie, waterschappen en de omgevingsdienst bijna altijd, veiligheidsregio en GGD in veel gevallen, en afhankelijk van het project soms ook Rijkswaterstaat (bij rijkswegen/water) of een adviescommissie (welstand, e.d.). Opvallend is dat in één geval de omgevingsdienst geen directe deelnemer is aan de tafel – mogelijk gebeurt afstemming daar bilateraal buiten de tafel om.

³ Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), *Handreiking Participatie in relatie tot de omgevingstafel*, geraadpleegd op 1 april 2025, via <https://vng.nl/publicaties/handreiking-participatie-in-relatie-tot-de-omgevingstafel>.

4. Ervaringen en inzichten uit de praktijk

Uit de interviews met vertegenwoordigers van verschillende omgevingstafels blijkt dat, ondanks lokale verschillen, de ervaringen grotendeels overeenkomen. Gemeenten en ketenpartners lopen tegen vergelijkbare uitdagingen aan. Tegelijkertijd ontstaan er ook waardevolle inzichten over wat goed werkt. Deze lessen uit de praktijk vormen een belangrijke basis voor verdere doorontwikkeling van het instrument.

- **Duidelijke selectiecriteria en voorbereiding.** Een terugkerende succesfactor is het gebruik van een *intaketafel* of vergelijkbaar vooroverleg om plannen te screenen. Dit zorgt voor een eerste filter: alleen initiatieven die complex of afwijkend zijn, worden besproken aan de omgevingstafel. Door vooraf selectiecriteria vast te leggen (bijvoorbeeld via een beslisboom of checklist), weten medewerkers *wanneer* het zinvol is om de omgevingstafel in te schakelen.
- **Regelmatige planning met ruimte voor flexibiliteit.** Veel gemeenten of regio's leggen periodiek een mogelijk overlegmoment (bv. tweewekelijks, of maandelijks) vast. Een best practice is om *periodiek een tijdslot* te reserveren, zodat iedereen rekening houdt met mogelijke overlegmomenten – maar deze alleen door te laten gaan als er daadwerkelijk initiatieven liggen.
- **Digitale samenwerkingstools.** Gemeenten en regio's gebruiken digitale platforms zoals Microsoft Teams en – experimenteel – het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) voor documentuitwisseling en overleg. Succesvol gebruik hangt samen met afspraken over consistent gebruik van één platform per regio. Tegelijk blijven de beperkingen van de tooling onderwerp van gesprek.

Microsoft Teams leent zich goed voor uitwisseling van documenten tussen organisaties en het gezamenlijk werken in één document. Veel regionale omgevingstafels maken hierom gebruik van dit digitale platform, zoals de Omgevingstafels West-Brabant en Zuidoost-Brabant.

> **Heldere rolverdeling en onafhankelijke voorzitter.**

Een goede procesbegeleiding is essentieel. Een onafhankelijke voorzitter die niet inhoudelijk betrokken is bij het initiatief, wordt als best practice gezien. Dit voorkomt belangenverstrengeling en bevordert een open dialoog. Ook een vaste secretaris, verantwoordelijk voor verslaglegging en opvolging, draagt bij aan continuïteit.

Uit de praktijk blijkt dat de combinatie van **inhoudelijk adviseur én voorzitter** in één persoon niet ideaal is. Zo heeft een gemeente ervoor gekozen om een collega met affiniteit voor procesbegeleiding als vast voorzitter te laten optreden, naast een inhoudelijk casemanager als 'beslisser'. Dit werkt goed om gesprek en inhoud te scheiden.

- > **Initiatiefnemer weloverwogen betrekken.** Er zijn verschillende manieren om initiatiefnemers te betrekken bij de omgevingstafel. Sommige tafels laten hen het initiatief presenteren en verduidelijkende vragen beantwoorden aan de start van het overleg, waarna de initiatiefnemer het overleg verlaat en de gemeentelijke adviseurs en de ketenpartners het overleg vervolgen. Andere omgevingstafels kiezen ervoor de initiatiefnemer bij het gehele overleg aan te laten sluiten. Uit feedback blijkt dat initiatiefnemers hierdoor het proces beter begrijpen en de adviezen als waardevol ervaren.

> **De omgevingstafel in laten dalen in de hoofden en de processen.**

Er wordt nog te weinig gebruikgemaakt van de omgevingstafel. Een voorlopige conclusie is dat er twee hoofdredenen zijn waarom de omgevingstafel nog onvoldoende is ingedaald in de hoofden en processen van betrokkenen. Enerzijds zijn er medewerkers die zich niet voldoende bewust zijn van het bestaan of het belang van de omgevingstafel als overleginstrument. Ze zetten hun werk voort zoals ze dat al jaren gewend zijn, zonder de nieuwe werkwijze echt te integreren. Anderzijds is er een groep die het principe van de omgevingstafel wel kent, maar de toepassing ervan als ingewikkeld of onhandig ervaart, waardoor het in de praktijk niet goed wordt benut.

-
- > Het is essentieel om gemeenten hierin actief en warm te begeleiden. Ook de managementlaag moet goed worden betrokken: vanuit daar moet aandacht worden gevraagd en gericht worden gestuurd om verandering te bewerkstelligen. Op dit moment wordt nog te veel vastgehouden aan bestaande 'olifantenpaadjes' – bilaterale overleggen tussen gemeentelijke adviseurs en ketenpartners – waardoor de kracht van de omgevingstafel onvoldoende wordt benut.

Doordat bestaande 'olifantenpaadjes' – bilaterale overleggen tussen gemeentelijke adviseurs en ketenpartners – in stand worden gehouden, blijft de omgevingstafel als overleginstrument onderbenut.

- > **Leren van elke sessie.** Omdat de omgevingstafel nieuw is, is evaluatie belangrijk. Veel omgevingstafels houden na enkele sessies een evaluatie met alle betrokkenen. Best practice: houd deze evaluaties gestructureerd (gebruik een vast format of vragenlijst) en deel de uitkomsten ook breder, zodat anderen ervan kunnen leren. Veel geïnterviewden geven aan dat er sprake is van "trial and error": alleen door te doen, leren we wat werkt en wat niet. Pas richting 2030 gaan we de vruchten plukken. De kernboodschap is daarom: volhouden, blijven leren en tijdig bijstellen.

Leren doe je door te doen: alleen via 'trial and error' ontdekken we hoe we de omgevingstafel tot een succes kunnen maken.

5. Tussenbalans: waar staan we?

Op dit moment (midden 2025) kunnen we concluderen dat de omgevingstafel als instrument in Noord-Brabant **aan een voorzichtige opmars bezig is**, maar nog wisselend is ingebed per gemeente. Een flink aantal gemeenten heeft het instrument omarmd en draait al regelmatig omgevingstafels met de ketenpartners. In diverse andere gemeenten wordt nog voorzichtig geëxperimenteerd in regionaal verband of ad-hoc. En een handvol gemeenten heeft het instrument nog niet ingezet, mogelijk omdat de noodzaak daar (nog) niet gevoeld wordt of men andere vormen van vooroverleg hanteert.

Meerwaarde zichtbaar, maar nog niet overal gerealiseerd. Uit de praktijkverhalen blijkt dat, wanneer een omgevingstafel goed wordt toegepast, deze duidelijke voordelen oplevert: **snellere doorlooptijden** in vergunningstrajecten, **minder miskoop** (initiatieven die vastlopen later in het proces worden nu eerder bijgestuurd of afgeremd) en een **positieve beoordeling door initiatiefnemers** (men voelt zich gehoord en krijgt eerder duidelijkheid).

Toch is de **huidige stand van zaken** er ook één van *leren en verbeteren*. Veel gemeenten geven aan dat het instrument "**nog zijn plek moet vinden**" in de organisatie. Collega's die plannen behandelen moeten wennen om deze nieuwe route te benutten en ketenpartners moeten wennen aan de frequentie en rolverandering. De uitdagingen die in deze whitepaper zijn genoemd – zoals het bepalen wanneer een omgevingstafel nodig is, en het omgaan met uiteenlopende belangen – betekenen dat de omgevingstafel nog niet altijd zijn maximale potentieel bereikt.

Regionale afstemming is in gang gezet, maar nog niet overal afgerond. Noord-Brabant kent nu een aantal regionale tafels (clusters), maar die draaien nog in pilot-setting of beperkt aantal keren per jaar. De komende tijd zal moeten blijken of deze regionale aanpak beter werkt dan ieder voor zich. Belangrijk is dat ketenpartners zoals de omgevingsdienst, de veiligheidsregio, GGD en waterschappen aangeven dat ze de **lijn van uniformering per regio** toejuichen, zolang dit werkbaar blijft. Eén gezamenlijke tafel voor de hele provincie is niet reëel, maar een paar clusters mogelijk wel. Dit is een zoektocht die momenteel gaande is.

Kortom, de omgevingstafel is in Noord-Brabant zeker in beweging. Er is een duidelijke ambitie bij overheden om integraal en oplossingsgericht te werken (exact wat de Omgevingswet beoogt), en de omgevingstafel is daarvoor een veelbelovend hulpmiddel. De **huidige stand van zaken** laat een gemengd beeld zien van voorlopers, middengroep en achterblijvers. Maar de trend is dat steeds meer gemeenten de omgevingstafel (in enige vorm) zullen gaan inzetten, gedreven door positieve resultaten en de druk om processen efficiënter te maken. In het volgende hoofdstuk doen we daarvoor enkele gerichte aanbevelingen.

6. Aanbevelingen: hoe nu verder?

Op basis van de bevindingen in deze whitepaper doen we de volgende aanbevelingen om de omgevingstafels verder door te ontwikkelen en het instrument optimaal tot zijn recht te laten komen:

1. Stimuleer kennisdeling en uniformiteit in regioverband. Organiseer provinciaal of regionaal overleg tussen gemeenten over de omgevingstafel-aanpak. Door **best practices uit te wisselen** (zoals in deze whitepaper beschreven) leren gemeenten van elkaar. Stem ook af met ketenpartners op regionaal niveau over één **uniforme werkwijze**: bijvoorbeeld dezelfde digitale samenwerkingsomgeving, vergelijkbare uitnodigingsprocedures en frequentie. Dit maakt het voor partners eenvoudiger om aan te haken en verkleint het risico dat adviezen uitblijven door miscommunicatie. De provincie, omgevingsdiensten of adviesbureaus kunnen hier een faciliterende rol in spelen (bijv. het opstellen van een draaiboek of checklist, workshops, etc.). Dit netwerklereen zorgt ervoor dat ook kleinere gemeenten aansluiting vinden.

2. Focus op integraal en oplossingsgericht werken. Bewaak en stimuleer de *Omgevingswet-mentaliteit* aan de tafel. De voorzitter kan hierin een sleutelrol spelen door erop te letten dat iedereen in **mogelijkheden denkt in plaats van beperkingen**. In plaats van meteen "nee, tenzij" te zeggen, wordt gezocht naar hoe het plan (misschien in aangepaste vorm) wél zou kunnen. Deze cultuuromslag is nog gaande; geïnterviewden gaven aan dat "het instrument nog niet bij alle gebruikers is geland" en dat men **moet leren anders te denken**. Een tip is om eventueel een **observator** bij nieuwe omgevingstafels te zetten – iemand die let op de procesaspecten en achteraf feedback geeft. Dit helpt deelnemers aan de omgevingstafel te groeien in integraal samenwerken.

3. Investeer in vaste rollen en bied training aan. Zorg dat bij elke omgevingstafel de rollen van voorzitter, secretaris, casemanager en adviseurs duidelijk zijn belegd, en leid deze mensen op in hun taak. Overweeg een **pool van getrainde voorzitters** op te zetten (desnoods provincie-breed) die gemeenten kunnen inzetten als ze zelf niemand beschikbaar hebben. Train ook inhoudelijke experts in het **Omgevingswet-denken** (integraal, oplossingsgericht) zodat zij aan de tafel meer mogelijkheden zien dan onmogelijkheden. Een workshop of simulatie-oefening met alle ketenpartners kan helpen om elkaar beter te begrijpen en elkaars belangen te kennen.

4. Maak samenwerkingsafspraken. Voor een succesvolle omgevingstafel is de actieve en structurele betrokkenheid van de adviseurs van de ketenpartners en de gemeenten essentieel. Maak daarom met alle partners schriftelijke afspraken over deelname, waarin wordt vastgelegd dat zij telkens een vertegenwoordiger met mandaat (en een vaste vervanger) leveren. Spreek gezamenlijk af hoe en wanneer uitnodigingen en stukken worden gedeeld, zodat ketenpartners deelname goed kunnen inplannen. Toon begrip voor elkaars agenda's, maar wees ook bereid bestuurlijk te escaleren als structurele deelname uitblijft. Werk daarnaast aan het vergroten van motivatie door zichtbaar te maken dat inbreng van ketenpartners daadwerkelijk verschil maakt. Periodiek overleg met het hogere management van ketenorganisaties helpt om het werk aan de omgevingstafel als prioriteit binnen hun organisatie te borgen.

5. Werk aan interne borging en cultuur. Binnen gemeenten moet het instrument nog meer gaan "leven". Een aanbeveling is om de omgevingstafel een vaste plek te geven in de **werkprocessen**. Bijvoorbeeld: bouw in de standaard vergunningen workflow een stap in waarbij beoordeeld wordt "Is omgevingstafel nodig, Y/N?". Zo ja, dan gaat automatisch een signaal naar de coördinator omgevingstafel. Communiceer successen intern: als een project dankzij de omgevingstafel soepel is verlopen, deel dat verhaal in het team. Dit vergroot het draagvlak. Maak bovendien duidelijk dat het management van de gemeente achter het instrument staat, zodat ambtenaren zich gesteund voelen om het te gebruiken.

6. Versterk de positie van de initiatiefnemer. Hoewel het voor sommige ambtenaren wennen is, verdient de initiatiefnemer een plek in dit proces. Aanbevolen wordt om een **duidelijke instructie** te ontwikkelen voor initiatiefnemers: wat kunnen zij verwachten van een omgevingstafel, welke voorbereidingen moeten ze treffen, hoelang duurt het, etc. Hiermee voorkom je misverstanden en kunnen zij

optimaal deelnemen. Overweeg ook om na een omgevingstafel de initiatiefnemer kort te laten evalueren hoe hij/zij het vond – die feedback kan input zijn voor verbetering. Uiteindelijk is een omgevingstafel geslaagd als de initiatiefnemer én de overheidspartijen allemaal het gevoel hebben dat het gesprek nuttig was.

7. Monitor en meet de resultaten. Om de meerwaarde van omgevingstafels aantoonbaar te maken (en zo benodigde middelen te rechtvaardigen), is het aan te raden om enkele **indicatoren** bij te houden. Denk aan: aantal gehouden omgevingstafels, doorlooptijd van die projecten tot vergunning, aantal keer dat een plan is aangepast naar aanleiding van de omgevingstafel, tevredenheidsscore van initiatiefnemers, et cetera. Dit geeft harde data over wat het oplevert. Daarbij kunnen zulke gegevens helpen om successen te vieren of knelpunten te signaleren (bijvoorbeeld als een ketenpartner structureel afwezig blijkt, zie je dat terug in de evaluaties).

8. Hou vol – lange adem en niet te snel opgeven. Tot slot een meer algemene aanbeveling die een van de geïnterviewden treffend verwoordde: *'Geef de omgevingstafel als overleginstrument de tijd tot 2031, net zoals het omgevingsplan een groeipad heeft tot die tijd.'* Het is een **innovatie** in werkwijze die vraagt om een cultuuromslag bij alle partijen, en dat gebeurt niet van de ene op de andere dag. Erken dat er een leercurve is. Faciliteer die ook: maak fouten bespreekbaar, vier successen en blijf het gesprek aangaan over hoe het beter kan. Alleen door consistent te blijven inzetten op deze manier van werken, zal het op termijn normaal worden dat we integraal om tafel gaan voor complexe ruimtelijke opgaven.

Met deze aanbevelingen hopen we handvatten te bieden voor alle betrokkenen, zodat het overleginstrument verder kan groeien tot een onmisbaar onderdeel van de planvorming. De eerste ervaringen zijn bemoedigend en laten zien dat het *kán* werken: met alle neuzen dezelfde kant op voor een initiatief, sneller duidelijkheid en betere plannen. Nu is het zaak om door te pakken, samen te leren en het instrument echt te laten landen in de haarvaten van onze organisaties. Daarmee creëren we uiteindelijk een effectievere en meer geïntegreerde werkwijze, precies zoals de Omgevingswet beoogt – en daar profiteert iedereen van: overheid, ketenpartners, initiatiefnemers én de leefomgeving zelf.

Wij danken de vertegenwoordigers van de omgevingstafels Bernheze, Maashorst, Oss, Boekel en Meierijstad, Rucphen, 's-Hertogenbosch, Zuidoost Brabant, West-Brabant, Drimmelen, Geertruidenberg en Oosterhout, Nijmegen en Heusden. Hun waardevolle inzichten en ervaringen hebben ons in staat gesteld een beeld te schetsen van de organisatie en de praktijk van omgevingstafels.

Jan-Willem Bonekamp en Marloes Sluis begeleiden en trainen gemeenten, provincies en de ketenpartners om het overleginstrument *de omgevingstafel* tot een succes te maken. Zo begeleiden zij in de rol van voorzitter en secretaris de regionale Omgevingstafel West-Brabant.

Benieuwd naar de mogelijkheden? [Bekijk onze website](#)

De Gruyterfabriek, ruimte 1101
Veemarktkade 8
5222 AE 's-Hertogenbosch

info@vlechtwerk.net

[+316 55 33 33 14](tel:+31655333314)

Wij zijn Vlechtwerk. Specialisten in
impactvol samen werken.